

METODICKÝ PORTAL

www.rvp.cz

Píšu, píšeš, píšeme

Webinář na Metodickém portálu RVP.CZ
dne 8. 11. 2012

- Vážení kolegové, vážené kolegyně, děkuji Vám za účast ve webináři; když mi to dovolíte, rád bych se dozvěděl něco o Vašich očekáváníích od tohoto setkání:
 - využijte prosím políčko chat vpravo od prezentace; máte na to 30 sec. Zajímavé impulzy si poznamenám, ostatním se omlouvám 😊)

Očekáváníí

- neformální
- formální

Kam patří písemná komunikace ve škole (tedy i trénink prostého sdělování, práce s mediem psaného sdělování a psané interakce v běžném životě žáků)?

Jaký je Váš názor?

Čím je pro učitele (zejména jazyků) neformální komunikace žáka?

Písemná komunikace

- Komunikativní dovednosti je možné zlepšovat tréninkem,
- úspěšnost tréninku spočívá na dvou zásadních „pilířích“ – soustavnost, jednotná kritéria.

- Trénink musí směřovat k využitelným dovednostem nebo znalostem, **přijetí** **trénované „látky“** **žákem „za svou“** **velmi pomáhá úsilí žáka a jeho „kontribuci“**

Odkud začít

- Trénink komunikace má směřovat k rozvinutí schopnosti komunikovat na úrovni, která se od toho kterého stupně vzdělávání očekává
- pro nás učitele jsou směrodatné (vedle naší zkušenosti a pedagogické profesionality 😊):
 - očekávané výstupy vzdělávacích oborů/ výsledky vzdělávání v RVP,
 - standardy pro základní vzdělávání v oblasti technického zvládnání řeči, jazyka a komunikativních dovedností,
 - katalogy požadavků ke státní maturitě.

Výstupy

- *Naše dílo je hotové. Doporučuji na konec naaranžovat na talíř a přítelkyni podávat s džusem. (Téma: Palačinky sladké i slané. Popis pracovního postupu)*
- *Nevelké ruce vždy drží ukazovátko, které občas použijí i jako rákosku. Její laskavá povaha si dokáže podmanit srdce dětí. (Téma: Můj zlatý Ámos. Charakteristika učitele)*
- *při delší disorientaci ohledně výběru témata jsem se rozhod, že budu uvažovat nad tím, jak my lidé poznáme lásku svých rodičů. (Téma: Podle čeho poznáte, že vás rodiče mají rádi? Úvahový text)*

Výstupy II

- *aji když to vypadá, že je nejhůř, tak vás rodiče mají rádi... a chtějí, aby z vás něco bylo, když už je to tady, tak špatný* (Téma: Podle čeho poznáte, že vás rodiče mají rádi? Úvahový text)
- *Je krásný letní den a já se rozhodla jed na výlet.* (Téma je irelevantní.)
- Převzato z: KOSTEČKA J. : Obrana centrálního hodnocení maturitních prací... In:
<http://www.ceskaskola.cz/2012/06/jiri-kostecka-obrana-centralni.html>

Výstupy III

(pravděpodobně 2. pol. 18. století)

jedná se o sochalpého mistra (soudí da
expresivně vypráví trávník, klavní staveb sery???)
S vykulujícím prsem) čina si ukazují na oči - zdíroškej se ne vidí
K posadí je sebracen nřtraj mlyň - pravděpodobně
se jedná o holandského mistra.

~~Právě~~ tam zajímavý popis!?

Přítomnost obrasu přidává opička, tahající
muži soudního třemi mladými ženami se
zálu. Sachastička narožka na roh soudního
muže. Jedna ze soudčiček ten podává muži jilho (ghomoxidku
K posadí je sebracen kryjina se skalou na díděj
(pravděpodobně narožka na dinceku hornu sebracen
ne ~~tyto~~ byantžes a pravoslavnyj
ikonach)

Nebe je zatměné mraky a přibližně v sl. řesu
je jasný paprsek světla, pravděpodobně
symbolizující přítomnost božského oka, či
příponička posledního soudu.

Takže v kompozici nepopisuje

Vpravo ~~to~~ uvidíte je sebracen l... s

**Joachim
Patinir –
Pokušení
sv.
Antonína.
Wikipedia**

(pravděpodobně 2. pol. 18. století)

jedná se o sochalpého mistra (soudí da
expresivně vypráví trávi, klavní staré ženy ???
s vykulujícím prsem) čina si ukazují na děti - zdíroškej se ne vidí
V posadí je sebracen nřtraj mlyň - pravděpodobně
se jedná o holandského mistra.

~~Právě~~ tam zaima' popis !?

Přítomnost obrasu přidává opička, tahající
muži soudního trmi mladými ženami se
řádu. Sachastička narožka na roh soudního
muže. Jedna ze soudčiček ten podává muži jilho (ghomoxidku
V posadí je sebracená kryjina se skalou na díděj
(pravděpodobně narožka na dinceku hornu sebracenou
na ~~trávi~~ byantžes a pravoslavnyč
ikonách)

Nebe je zatměné mraky a přibližně v sl. řesu
je jasný paprsek světla, pravděpodobně
symbolizující přítomnost božského oka, či
příponníka posledního soudu.

Takže v kompozici nepopisuje

Vpravo ~~to~~ uvidíte je sebracená loutka

- kritéria hodnocení:

analýza dat (věcná správnost popisu)

koheze textu (soudržnost, orientace čtenáře)

koherence (souvislost textu, logická výstavba)

- technická správnost (zejména jazyková a gramatická adekvátnost)

- rozsah (počet slov s 10% tolerancí)

Úkolem byl popis obrazu... pro některé magisterské studentky dějin umění půl roku před státnicemi neřešitelné

**Neboli – mladým lidem chybějí
úplné základy psaní;**

**bez základů ale domek nebo most
brzy spadne!**

?

Jak to?

- Na druhý stupeň základní školy jsem chodil v letech 1986-90; na český jazyk a přírodopis jsme měli paní učitelku Chudobovou; při srazu školy ke 100 letům výročí jejího založení jsme si povídali – jak jinak, o vzdělávání;
- prvním principem pro ni bylo: aby měl každý příležitost uspět – **bez kladné rezonance předmětu nedokážeš nikoho nic naučit**, řekla.

Trocha vzpomínání

- Kritéria byla modelována postupně, při práci s kvalitními texty; bylo dbáno o jejich pochopení a přijetí žáky;
- úkoly byly zadávány pro různé skupiny žáků s ohledem na jejich dovednosti a vývojovou vyspělost;
- zajištěna prostupnost mezi skupinami;
- nechyběla častá spolupráce napříč skupinami.

**Šance uspět aneb diferenciaci,
podpora, individuální přístup**

- Permanentní hodnocení ve skupině i napříč;
- příležitosti k diskusi o výsledcích práce (odevzdávaly se průběžně části textů, pak celé texty, vše opakovaně, pokud to bylo potřeba);
- zpětná vazba od učitele ve vhodně stanovenou dobu;
- velký důraz na práci s chybou;
- posilování odpovědnosti (za opravu chyb odpovídali vždy oba žáci v lavici);
- formativní hodnocení až nakonec.

Hodnocení

- existoval kvalitní kariérní řád a podpora učitele, metodické vedení a velmi pečlivě zpracované metodické příručky a učebnice
- ve vzdělávání nevládla neviditelná ruka trhu a někde nekompetentní politici zastupující „zřizovatele“ školy.

Je třeba říci „b“

- Žáci (většinou) umějí psát!
- Úkolem učitele je zjistit, co píšou, kdy, kde a proč, popř. že příležitost ke psaní nemají;
- optimální, nikoliv povinné 😊, je proto doplnit práci na zlepšení formálního psaní o možnost průběžného chatu o úkolech, tipech, o tom, co se daří a co ne – vytvořte si skupinu a diskutujte o práci na úkolech (důvody?);
- spolupráce, respekt, vzájemná důvěra

Část 2 – komunikační situace

- Rozeberte společně jejich komunikaci, k čemu směřuje, ke komu, jak to ovlivňuje obsah sdělení a užívaný jazyk;
- **podle naladění třídy** zadejte úkoly typu – prodej něco na internetu, prezentuj vlastní domácí poklad, vyprávěj, co jste zažili ..., navrhni postup práce na ..., popiš místo, které jste v létě s rodinou prozkoumali
- zpracování a grafické a obrazové doplnění nechte na žácích.

Komunikační situace a styl

- A teď nepopulární „výchovná a vzdělávací strategie“ – věnujte každé žákovské práci čas, zaměřte se na
 - komunikační situaci,
 - Chápe žák, na koho se obrací?
 - Obrací se na učitele?
 - Spolužáky?
 - Nebo na někoho, koho nezná?
 - Obrací se na uzavřenou komunitu?
 - Na lidi stejně staré, jako je on sám, nebo na věkově diferencovanou skupinu?
- Text opoznámkujte, vytvořte příležitost, aby žák mohl s poznámkami pracovat a text vylepšit.

Úkol učitele

- DŮVĚRU , zájem, motivaci ke zlepšování odevzdávaných prací v tomto vyučovacích předmětu a postupně veškeré formální písemné komunikace.
- V Anglii, Austrálii a USA vlivem jazyka lépe rozumějí tomu, že se jedná **o osobní vztah**, interakci: „tomuto učiteli“!!

co tím získáte?

- Na Metodickém portálu RVP.CZ jsem publikoval svou zkušenost s učením psaní a písemného formálního projevu
 - zkušenost byla zaměřena na postupné modelování, představování dovedností a jejich upevňování (<http://goo.gl/D7UOL>)
- pro kvalitní reagování na komunikační situaci je důležité téma

Téma a jeho rozpracování

- V článku, s nímž jsme pracovali, je tématem, **zda ve veřejném prostoru nechybí osobnosti, jež by otevíraly zásadní témata a přicházely s otázkami**
 - text obsahoval autorskou reakci na stav společnosti, v níž je podle něj málo takto veřejně činných lidí, což způsobuje zmenšování veřejné aktivity všech občanů;
 - autor píše do určitého časopisu, je si vědom, jací lidé jej čtou.

Téma, téma, téma...

- Téma není jedno slovo (tajemství, džus); téma je otázka či konstatování, k němuž se autor vyjádří:
 - Mám prozradit své tajemství určité osobě?
 - Jak vyrobit domácí džus, aby byl zdravý i chutný?
 - Jak jsem se stal/a pověřčivým/ou.
- Téma reaguje na situaci: píšu blog pro kamarádky; píšu článek pro komunitu domácích kutilů; píšu maturitní vypravování....

Téma a jeho rozpracování

- V článku na portálu žáci hledali, z jakých zdrojů autor musel čerpat, proč, a jakým způsobem myšlenky postupně sděloval a zvyšoval účinek četby – o to jde, když chcete někoho přesvědčit, že Vaše uvažování je přesné, správné, relevantní.
- Nechte žáka zpracovat podobnou myšlenkovou mapu z nápadů, které k nějakému tématu vysloví sám a ostatní ve třídě;
- dejte mu čas k dohledání a utřídění informací;
- pak ať si sestaví osnovu, jak bude jednotlivé myšlenky klást za sebe a proč.

Rozpracování tématu

- V článku ukazují i na to, jak lze modelovat dovednost navazování v souvislém textu, orientaci čtenáře...
- To je ale „vyšší dovednost“.
- Nám půjde o to, aby všichni žáci uměli napsat **souvislý odstavec!**
- Text odstavce bude začínat uvedením do situace, tu žák rozebere a dokáže ji uzavřít (existují tyto tři nejznámější postupy přípravy ovoce k výrobě džusu, mně se osvědčil tento z důvodu...)

Koheze...

- A jsme zpět na samotném počátku prezentace: pro jaké lidi je text určen, takový volíme jazyk. Budte důslední a nebojte se nechat žáky vytvořit z počátku různé texty podle jejich orientace;
- teprve postupně je přivádějte k uzavřeným útvarům v rigidním, spisovném jazyce, které musí znát, aby splnili standardy pro jejich stupeň vzdělávání;

... a jazyk

- jako následný krok pak doporučuji opět volné psaní – garantuji Vám posun i v textech méně formálních!!

- Kvůli třídnímu klimatu a učení spoluzodpovědnosti doporučuji nechat texty číst a připomínkovat spolužáky.
- Podpoříte nejen zodpovědnost...
- ale i **soudržnost třídy**, společné zážitky a témata, vzájemné poznání žáků je dnes v hyperindividualistické době se spoustou jedináčků velmi důležité.

Před odevzdáním nech přečíst druhého!

- Písemná komunikace se děje ve škole na mnoha rovinách;
- učitel češtiny by neměl při tvorbě řádů a činnostních výstupů v učebních osnovách jednotlivých vyučovacích předmětů **ROZHODNĚ CHYBĚT.**

ŠVP, školní řád a další...

- Minimálně zabraňte, aby se výstupy předmětů a VVS Vašich kolegů lišily v písemné komunikaci od Vašich kritérií a minimálních požadavků.
- V lepším případě spolupracujte s ostatními na společných kritériích a společné úrovni minimálních požadavků na písemné výstupy žáků v rámci celé školy.

ŠVP, učební plán, standardy ve škole (školní osnovy)

- Optimálně **učte projektově, integrujte obsahy svých oborů!** Ať žáci vypráví ve výtvarné výchově, líčí exotické město v zeměpisu, uvažují v dějepisu, výtvarné výchově či výchově k občanství a popisují pracovní postup v biologii či fyzice – zahrňte takto práci ostatních učitelů do školou budované dovednosti písemně komunikovat.

- svět dává smysl
- instituce fungují, nejsou vnitřně rozporné
- má smysl být aktivně zapojen, nebudu nemile překvapován, maten
- nemusím být anarchistou plným vzdoru vůči všem autoritám, protože o můj vzdor a mé myšlenky je zájem, je možno seriózně diskutovat

Získají tím žáci...

- Učení rodnému jazyku bývá často napadááno (MF Dnes, Zrušme větné rozbory, žádají češtináři...), že slouží samo sobě, popřípadě že pouze rozvíjí analyticko-syntetické dovednosti komplexního jazykového rozboru;
- najednou bude ale Váš předmět sloužit vyjadřování, a lepšímu prospěchu z předmětů „o něčem“ – přírodopisu, zeměpisu, dějepisu... (vy víte, o čem mluvím!)

... i vy

1. období. Žák:

- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev;
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení;
- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh.

**Očekávané výstupy RVP ZV –
standards a...**

2. období- Žák:

- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry;
- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti.

2. stupeň:

- uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování;
- využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.

- Ale také většina ostatních jazykových a literárních očekávaných výstupů slouží přípravě, tvorbě, kontrole a odevzdání písemného komunikátu žáka v požadované podobě (stanovují normy, určují témata);
- podobně nalezneme impulzy ke psaní jinde v RVP:

- správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci;
- využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace.

Jazyková výchova v ČJL

- vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data;
- porovnává soubory dat;
- určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti;
- užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací.

Matematika a její aplikace

- ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost;
- používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji;
- zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě.

- objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost;
- vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií;
- kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí.

Člověk a společnost

- předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní;
- posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí;
- odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí;
- zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich.

Člověk a příroda

- zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami;
- interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků;
- porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů.

Umění a kultura (atd.)

Opakování je matka moudrosti; **postup, jak tvořit výstupy předmětů ŠVP**, aby vám alespoň nekazily práci, je trojí:

- buďte u formulací, zabraňte rozporům;
- tvořte společné formulace požadavků (cílů, výstupního standardu) pro školu;
- integrujte obsahy oborů, tvořte integrované bloky, projekty, nebo celé vyučovací předměty, spolupracujte na jejich koncepci a následně realizaci (výuce).

Školní „činnostní“ výstupy

- Vaše otázky z počátku webináře...

Prostor pro Vás...

- Vaše další dotazy a připomínky.

Prostor pro Vás...

Petr Koubek

oddělení pro analýzy
a koncepci
vzdělávacích programů
NÚV
tel.: 603 265 196

Děkuji za pozornost!